



European Digital Media Observatory

ΟΣΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΡΟΣΟΧΗ ΕΛΑΒΑΝ ΟΙ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΑΛΟΓΟ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ, ΤΟΣΟ ΑΥΞΗΘΗΚΕ ΚΑΙ Η ΣΧΕΤΙΚΗ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Μηνιαία αναφορά #32 - δίκτυο ελέγχου γεγονότων του EDMO

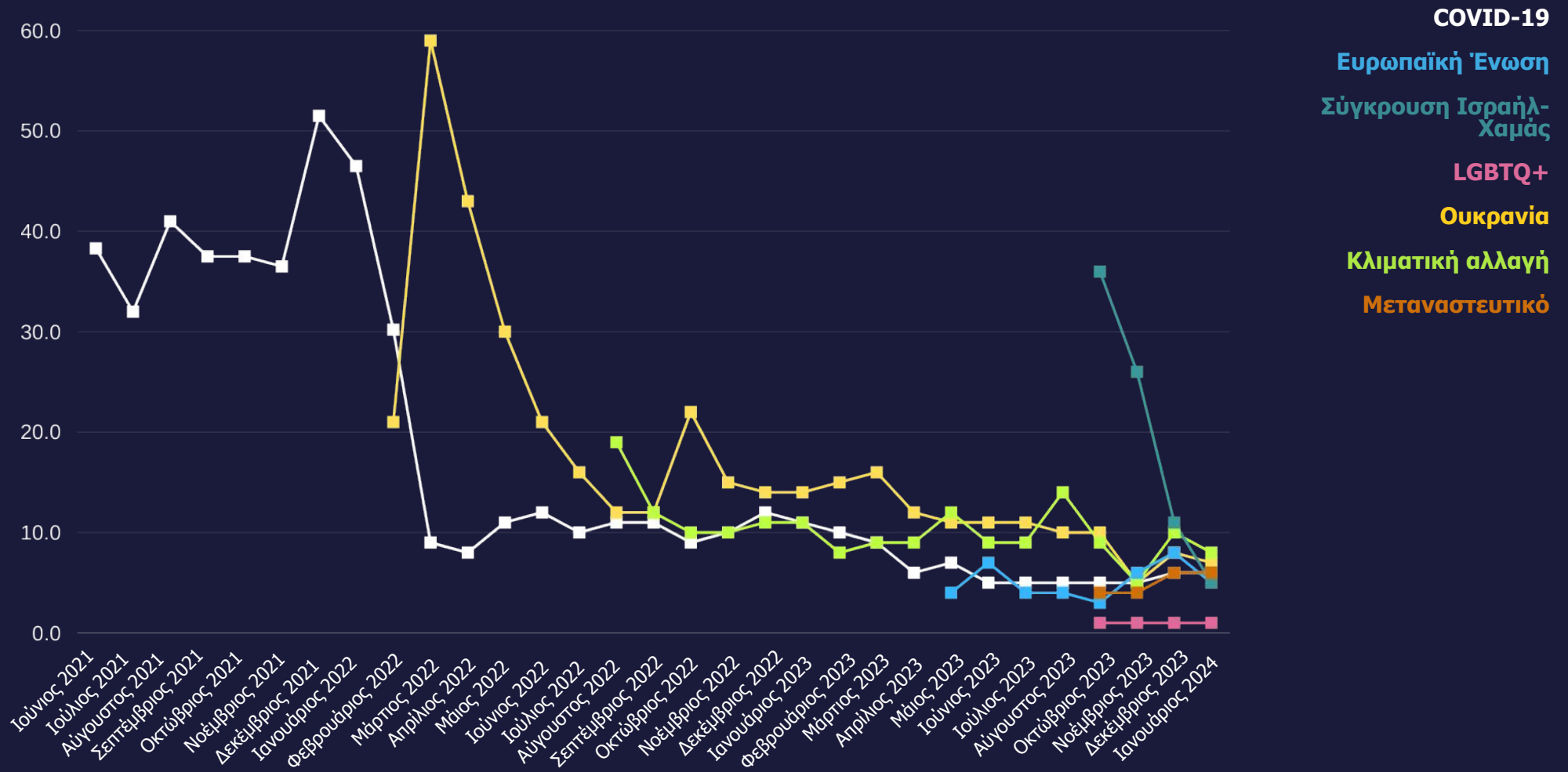
Δημοσιεύθηκε στις 16 Φεβρουαρίου 2024

Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΙΣΡΑΗΛ-ΧΑΜΑΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕ ΝΕΟ ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ, ΕΝΩ ΑΛΛΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΑΡΕΜΕΙΝΑΝ ΣΤΑΘΕΡΑ Ή ΜΕΙΩΘΗΚΑΝ ΕΛΑΦΡΩΣ

Οι 34 οργανισμοί-μέλη* του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, οι οποίοι συνεισέφεραν στοιχεία για την εν λόγω αναφορά, δημοσίευσαν συνολικά 1,490 άρθρα fact-checking μέσα στον Ιανουάριο του 2024. Από αυτά τα άρθρα, 118 (8%) αφορούσαν την παραπληροφόρηση που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, 98 (7%) παραπληροφόρηση αναφορικά με τον πόλεμο στην Ουκρανία, 91 (6%) παραπληροφόρηση που αφορούσε την COVID-19, 88 (6%) παραπληροφόρηση σχετικά με θέματα μετανάστευσης, 81 (6%) παραπληροφόρηση που αφορούσε την Ευρωπαϊκή Ένωση, 68 (5%) παραπληροφόρηση σχετικά με τον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς και 11 (1%) παραπληροφόρηση κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και θεμάτων που αφορούσαν έμφυλα ζητήματα.

Η παραπληροφόρηση για τον πόλεμο στην Μέση Ανατολή μειώθηκε περισσότερο από το μισό συγκριτικά με τον Δεκέμβριο, φτάνοντας σε νέο κατώτατο όριο μετά από μήνες σταδιακά μειωμένης προσοχής. Η παραπληροφόρηση σχετικά με την κλιματική αλλαγή μειώθηκε κατά δύο ποσοστιαίες μονάδες τον Ιανουάριο και η παραπληροφόρηση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση μειώθηκε κατά 3%. Τα υπόλοιπα θέματα που παρακολουθούνται από το EDMO παρέμειναν κατά βάση σταθερά.

% ποσοστό παραπληροφόρησης από το σύνολο που σχετίζεται με τα εξής θέματα



* Οι οργανισμοί ελέγχου γεγονότων που συνεισέφεραν υλικό γι' αυτή την αναφορά: AFP, Correctiv, Check4facts, Delfi, Demagog.cz, Demagog.pl, DPA, DW, Eesti Päevaleht, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, Eurocomunicare, Fact Check Cyprus, Factcheck Vlaanderen, FactReview, Faktabaari, Faktisk, Funky, Greece Fact Check, Källkritikbyrå, Knack, Lakmusz, Maldita, Medizin transparent, Newtral, Oštro, PagellaPolitica/Facta, Polígrafo, Pravda, Re:Baltica, The Journal Fact-Check, TjekDet, Verifica RTVE, Verificat

ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΝΟΥΝ ΥΠΕΡΒΟΛΙΚΟΥΣ ΙΣΧΥΡΙΣΜΟΥΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΤΙΜΟΥΝ ΤΟΝ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΤΩΝ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΔΕΞΙΑΣ



Αγρότες σε πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ξεκίνησαν ένα νέο κύμα διαδηλώσεων τον Ιανουάριο, το οποίο ακολούθησε μια περίοδο μικρότερων διαδηλώσεων τους προηγούμενους μήνες. Αυτές τις διαδηλώσεις συνόδευσε μια αύξηση σχετικής παραπληροφόρησης.

Αρκετά ψευδή δημοσιεύματα άρχισαν να διογκώνουν την έκταση των διαδηλώσεων, χρησιμοποιώντας παλιό και άσχετο οπτικοακουστικό υλικό το οποίο συνέδεαν με τις κινητοποιήσεις στην Γαλλία και την Γερμανία, τις δύο χώρες όπου ξεκίνησαν πρόσφατα νέο κύκλο πορειών. Αυτή η τεχνική χρησιμοποιήθηκε επίσης για την διασπορά ανυπόστατων ισχυρισμών περί συμμετοχής γερμανικών τανκ στις πορείες για να βοηθήσουν τους διαδηλωτές να βανδαλίσουν κυβερνητικά κτίρια στη Γερμανία. Συνοδευόμενοι ισχυρισμοί περιλάμβαναν κλιμάκωση της κατάστασης με βοήθεια από άλλες χώρες, ή και προσπάθειες παύσης των διαδηλώσεων, ακόμα και με βίαια μέτρα, για παράδειγμα κράτηση αγροτών από την αστυνομία υπό την απειλή όπλου.



Στη Γερμανία, μετά την αποκάλυψη μυστικής συνάντησης του ακροδεξιού κόμματος AfD με νεοναζί (η συνάντηση περιλάμβανε συζήτηση για σχέδια μαζικής απέλασης μεταναστών και γερμανών πολιτών που “δεν έχουν ενσωματωθεί” στην γερμανική κοινωνία) από το Correctiv - έναν οργανισμό-μέλος του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, ξεκίνησαν διαδηλώσεις πολιτών κατά της ακροδεξιάς. Τα βίντεο από αυτές τις μαζικές πορείες παρουσιάστηκαν ως πορείες αγροτών. Παράλληλα, πραγματικά βίντεο από πορείες κατά του AfD αμφισβητήθηκαν με ψευδής ισχυρισμούς για επεξεργασία των βίντεο, ώστε να φαίνεται ότι οι αριθμοί των συμμετεχόντων ήταν μεγαλύτεροι ή ότι υπήρχαν διαδηλωτές που πληρώθηκαν για να συμμετάσχουν. Συνολικά υπήρξε προσπάθεια παρουσίασης των εν λόγω διαδηλώσεων ως μικρότερες απ’ ότι ήταν στην πραγματικότητα.

Οι διαδηλώσεις των αγροτών χρησιμοποιήθηκαν για να κυκλοφορήσουν αφηγήματα κατά της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνωμοσιολογικοί ισχυρισμοί ή μηνύματα Ρωσικής προπαγάνδας. Για παράδειγμα, κυκλοφόρησε ο ισχυρισμός ότι αγρότες στη Γερμανία διαδήλωσαν επειδή η κυβέρνηση “στέλνει όλα τα λεφτά στην Ουκρανία” ή επενδύει υπερβολικούς πόρους στην υποστήριξη της χώρας και των μεταναστών πολέμου. Επίσης κυκλοφόρησε σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες ο ψευδής ισχυρισμός ότι η Ρωσική πρεσβεία στο Βερολίνο άνοιξε την σειρήνα της για να δείξει υποστήριξη στους διαδηλωτές. Στην Ουγγαρία, τις διαδηλώσεις εκμεταλλεύτηκε ακροδεξιό δημόσιο πρόσωπο το οποίο ισχυρίστηκε πως αγρότες διαδήλωσαν στην Ολλανδία επειδή η κυβέρνηση “σχεδιάζει την εκμετάλλευση οικοπέδων για κατοίκηση πάνω σε χωράφια που πήρε από αγρότες για να αντιμετωπίσει την κρίση διαθέσιμων κατοικιών λόγω ακραίων πολιτικών υποδοχής μεταναστών.”

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ



Όπως εξετάστηκε στην προηγούμενη μηνιαία αναφορά και σε πρόσφατη σχετική έρευνα του EDMO, τα αφηγήματα παραπληροφόρησης για την κλιματική αλλαγή έχουν εκμεταλλευτεί πρόσφατα τις χαμηλές θερμοκρασίες. Συγκεκριμένα, κυκλοφόρησε ο ισχυρισμός ότι τα ηλεκτροκίνητα οχήματα δεν είναι λειτουργικά σε χαμηλές θερμοκρασίες ενώ ο κρύος καιρός αποδεικνύει πως δεν υπάρχει κλιματική αλλαγή ή πως δεν σχετίζεται με τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Αυτά τα αφηγήματα κυκλοφόρησαν με ακόμα πιο ακραίους ισχυρισμούς τον Ιανουάριο.

- Αναφορικά με τους συνηθισμένους ισχυρισμούς άρνησης της κλιματικής αλλαγής: Σε πολλές χώρες κυκλοφόρησε ευρέως τον Ιανουάριο ο ψευδής ισχυρισμός ότι στο Dubai εμφανίστηκε ισχυρή χιονόπτωση, ενώ οι ακραίες καιρικές συνθήκες στην Νορβηγία οδήγησαν στο άμεσο πάγωμα ζώων ενώ περπατούσαν.
- Αναφορικά με τα ηλεκτροκίνητα οχήματα: Ψευδείς ισχυρισμοί έκαναν λόγο για εικαζόμενες ανεξάντλητες πηγές ενέργειας για τροφοδοσία οχημάτων (με χαρακτηριστικό παράδειγμα της μηχανές αένας ενέργειας οι οποίες λειτουργούν με χρήση μαγνητών και υδρογόνου) των οποίων τη χρήση εμποδίζει η παγκόσμια "ελίτ". Άλλοι ψευδείς ισχυρισμοί ανέφεραν πως στην πραγματικότητα τα ηλεκτροκίνητα οχήματα δεν χρησιμοποιούνται τόσο συχνά στον "πολιτισμένο κόσμο" και πως στις ΗΠΑ υπάρχει έλλειψη. Επιπρόσθετα, κυκλοφόρησε ο ισχυρισμός ότι τα ηλεκτροκίνητα οχήματα είναι περισσότερο ρυπογόνα από τα βενζινοκίνητα.



Σε αυτό το πλαίσιο, κυκλοφόρησαν επίσης πολλά δημοσιεύματα με τον ισχυρισμό ότι η οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το όριο ζωής των οχημάτων θα απαγορεύσει την επισκευή αυτοκινήτων και θα υποχρεώνει τους πολίτες να αγοράζουν νέα αυτοκίνητα όταν τα προηγούμενα εμφανίσουν βλάβη. Αντίστοιχοι ισχυρισμοί έκαναν λόγο για κλείσιμο ολόκληρων βιομηχανιών για αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.



Στην Ισπανία, ενώ το ανατολικό κομμάτι της χώρας βιώνει σοβαρή ξηρασία, επανακυκλοφόρησαν παλιές θεωρίες συνωμοσίας για υποτιθέμενη πρόθεση της κυβέρνησης να αδειάσει τα φράγματα της χώρας.

ΑΛΛΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ ΠΑΡΑΠΛΗΦΟΡΗΣΗΣ



Οι ψευδείς ισχυρισμοί για τον πόλεμο στην Ουκρανία εμφάνισαν ποικιλία τον Ιανουάριο. Ο ανυπόστατος ισχυρισμός με την μεγαλύτερη διάδοση ήταν πως ο Ουκρανός Πρόεδρος Ζελένσκι αγόρασε μια βίλα η οποία ανήκε σε γνωστό Ναζί, ενισχύοντας το αφήγημα ότι οι Ουκρανοί - και όσοι τους υποστηρίζουν - είναι Ναζί. Ο Ζελένσκι κατηγορήθηκε επίσης για προσπάθεια προσάρτησης Ρωσικού εδάφους στην Ουκρανία, για δολοφονία δημοσιογράφων και πώληση Ουκρανικού εδάφους σε δυτικές χώρες. Επιπρόσθετα, κυκλοφόρησαν αβάσιμοι ισχυρισμοί οι οποίοι έδιναν την εντύπωση σημαντικής κλιμάκωσης της σύγκρουσης με την Ρωσία, όπως για παράδειγμα υποτιθέμενη κινητοποίηση Ουκρανών πολιτών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, εμπλοκή αξιωματούχων από χώρες μέλη του NATO και άμεση σύγκρουση μεταξύ Ρωσίας και ΗΠΑ.



Ο βασικός ψευδής ισχυρισμός που κυκλοφόρησε και σχετιζόταν με τον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς αφορούσε υποτιθέμενη αποκάλυψη τούνελ κάτω από συναγωγή στην Νέα Υόρκη για την διακίνηση και κακοποίηση παιδιών. Επίσης κυκλοφόρησε ψευδής ισχυρισμός που επιστράτευσε εικόνες οι οποίες υποτίθεται πως έδειχναν αμερικανικό πλοίο να δέχεται επίθεση από πύραυλο των Χούθι, προωθώντας αντισημιτικά μηνύματα και ενισχύοντας αβάσιμους φόβους για κλιμάκωση της σύγκρουσης.



Πέρα από τα γνωστά ψευδή αφηγήματα τα οποία παρουσιάζουν μετανάστες ως αντισημίτες, βίαιους, ασύμβατους με τις αξίες του δυτικού κόσμου και πως αντιμετωπίζονται καλύτερα από τις αρχές σε σχέση με τους Ευρωπαίους πολίτες, κυκλοφόρησαν ψευδείς ισχυρισμοί για μέτρα που υποτίθεται πως έλαβαν ευρωπαϊκές χώρες για την μετανάστευση. Πέρα από περιπτώσεις πολιτικών οι οποίοι υπερεκτίμησαν τους αριθμούς των μεταναστών στις χώρες τους, κυκλοφόρησαν ψευδείς ισχυρισμοί για απέλαση μεταναστών από την Γερμανία στην Ισπανία, για απαγόρευση κατασκευής τζαμιών στην Γαλλία και υποχρέωση από τις αρχές στην Δανία για εκμάθηση μουσουλμανικών προσευχών από παιδιά στα σχολεία.

ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΘΕΩΡΙΩΝ ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΣ

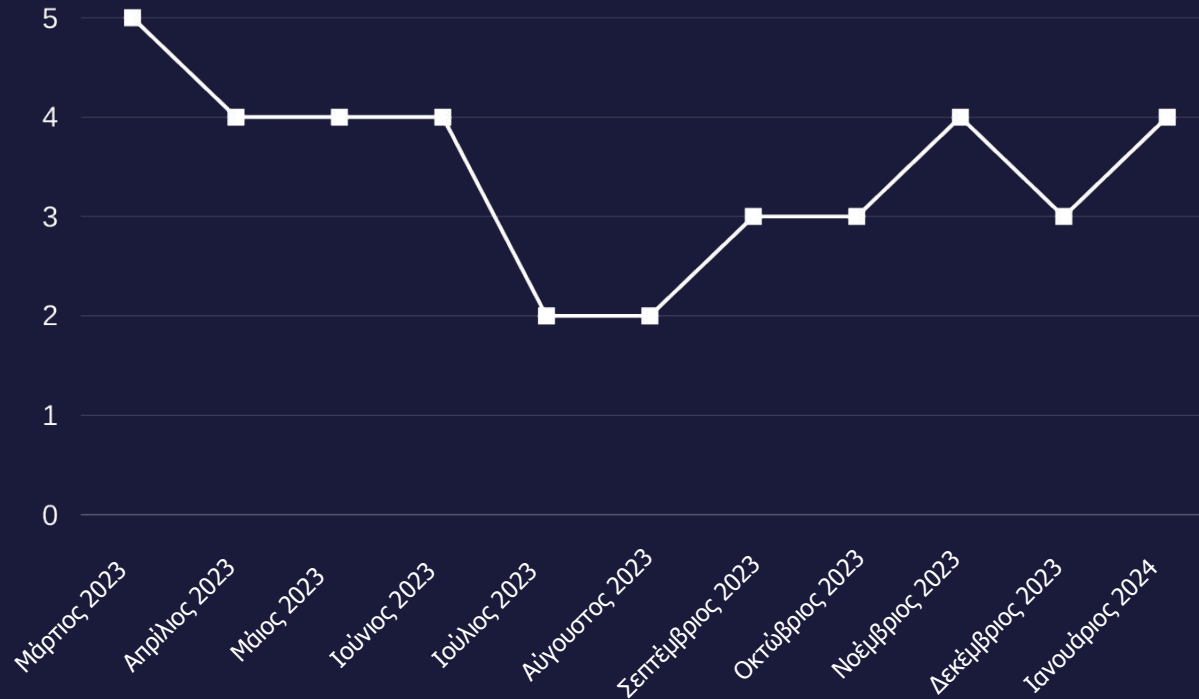


Μετά την διεξαγωγή της ετήσιας συνάντησης του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ στο Ντάβος τον Ιανουάριο του 2024, κυκλοφόρησε ως πραγματικό ένα σατυρικό βίντεο το οποίο υποτίθεται πως δείχνει έναν κωμικό να προσβάλει τον πρόεδρο του οργανισμού στη σκηνή της εκδήλωσης. Επίσης, κυκλοφόρησαν γνωστές θεωρίες συνωμοσίας με κατηγορίες για προσπάθειες κατάλυσης της δημοκρατίας και επιβολής νέας πανδημίας της "ασθένειας Χ" από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ.

Μια άλλη περίπτωση εκμετάλλευσης πραγματικών γεγονότων για διασπορά παραπληροφόρησης ήταν και η δημοσίευση εγγραφών που σχετιζόταν με την διακίνηση και κακοποίηση ανθρώπων από τον Jeffrey Epstein. Αυτά τα έγγραφα χρησιμοποιήθηκαν για να κατηγορηθούν ψευδώς για εγκλήματα άνθρωποι οι οποίοι απλώς αναφέρονταν σε αυτά (ή δεν αναφέρονταν καν). Σε άλλες περιπτώσεις υπήρξαν δημοσιεύματα που επιστράτευαν επίπλαστες λίστες πελατών του Epstein ή άλλες ψευδείς ιστορίες για πρόσωπα της δημοσιότητας τα οποία παρουσιάζονταν ως εγκληματίες.

ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Το ποσοστό παραπληροφόρησης με χρήση υλικού που δημιουργήθηκε με λογισμικό ΑΙ είναι χαμηλό και σταθερό. Από τα 1,490 άρθρα fact-checking, τα 59 αφορούσαν αυτή την κατηγορία παραπληροφόρησης. Αυτό μεταφράζεται σε 4% των συνολικών θεμάτων, το οποίο είναι κοντά στα ίδια επίπεδα με τους προηγούμενους μήνες.



Τον Ιανουάριο οι ψευδείς ισχυρισμοί που αφορούσαν την χρήση ΑΙ συμπεριλάμβαναν υποτιθέμενες φωτογραφίες από αγρότες που συμμετείχαν στις διαδηλώσεις, αμερικανούς πολιτικούς (για παράδειγμα την Nikki Haley να βρίσκεται στην φυλακή, και φωτογραφίες με τον Donald Trump και τον Jeffrey Epstein), και επεξεργασμένα βίντεο τα οποία έδειχναν τον Πύργο του Άιφελ να καίγεται.

ΟΙ 4 ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΡΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΝ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΗΤΑΝ:



- Όλα τα ηλεκτροκίνητα οχήματα στην Νορβηγία, ή τουλάχιστον η συντριπτική πλειοψηφία τους, ακινητοποιήθηκαν από τον κρύο καιρό, αποκλείοντας την κυκλοφορία στο Όσλο.
- Ο Ουκρανός Πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι αγόρασε μια βίλα κοντά στο Βερολίνο η οποία ανήκε στον Υπουργό Προπαγάνδας της Ναζιστικής Γερμανίας Τζόσεφ Γκέμπελς.
- ▲ Βίντεο και εικόνες από φορτία ανθρωπιστικής βοήθειας για την Γάζα να καταστρέφονται ή να θάβονται στην έρημο.
- ◆ Η Ρώσικη πρεσβεία στο Βερολίνο άνοιξε την σειρήνα της σε ένδειξη υποστήριξης στους αγρότες που διαδήλωναν.

THE MOST SIGNIFICANT VERIFIED DISINFORMATION STORIES AT THE NATIONAL LEVEL:



Ο Anthony Blinken είπε πως αν ο Mika Aaltola (ένας από τους υποψήφιους για τις προεδρικές εκλογές) δεν εκλεγεί, οι ΗΠΑ θα επανεξετάσουν την συμμετοχή της Φινλανδίας στο NATO.



Επερχόμενο δημοψήφισμα θα προτείνει την αφαίρεση των γυναικών από το σύνταγμα.



Κατά την διάρκεια των πρόσφατων πλημμύρων, κανένας, ούτε καν χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν προσφέρθηκαν να βοηθήσουν τη Γερμανία.



Γυναίκες διαδηλώνουν στην Φινλανδία κατά των ανδρών που παντρεύονται μόνο μια γυναίκα.



ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την αναφορά συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε στους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>).

Περίοδος αναφοράς: 1-31 Ιανουαρίου 2024. Αριθμός απαντήσεων: 34.

Βασικοί ελεγκτές της αναφοράς: Tommaso Canetta και Enzo Panizio, Pagella Politica/Facta.
Για περισσότερες πληροφορίες: t.canetta@pagellapolitica.it.



Το EDMO έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό τον αριθμό συμβολαίου: LC-01464044